



V Bruselu dne 30.4.2025
COM(2025) 189 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Program Horizont Evropa: Výzkum a inovace jsou jádrem konkurenceschopnosti

{SWD(2025) 110 final}

1. Úvod: výzkum a inovace jsou jádrem konkurenceschopnosti

Výzkum a inovace jsou klíčovým faktorem konkurenceschopnosti. Jak nedávno zdůraznila zpráva o budoucnosti evropské konkurenceschopnosti (tzv. Draghiho zpráva)¹ a Lettova zpráva², výzkum a inovace podporují zvyšování produktivity, hospodářský růst a v konečném důsledku zvyšují dobré životní podmínky. Výzkum a inovace budou nyní více než kdy jindy utvářet budoucnost Evropy. Konkurenceschopnost Evropy zvýší udržení schopnosti Evropy přicházet s novými nápady, odvážným výzkumem a inovacemi a jejich převedení do výrobků a služeb. Předsedkyně von der Leyenová jasně řekla, že „konkurenceschopnost Evropy a její pozice v závodě o čistou a digitální ekonomiku bude záviset na tom, zda zahájíme nový věk vynálezů a vynalézavosti. To vyžaduje, aby se výzkum a inovace, věda a technologie staly ústředním bodem našeho hospodářství“³.

Proto EU již desítky let investuje do výzkumu a inovací a usiluje o jejich rozšíření a urychlení. Od roku 1984 financují rámcové programy EU pro výzkum a inovace převratné myšlenky a revoluční inovace určené k řešení dlouhodobých priorit a zároveň ke zvýšení konkurenceschopnosti a odolnosti našeho průmyslu. Rámcové programy EU také přispívají k pokroku v oblastech, jako je zdraví, bezpečnost a životní prostředí, a to je jen několik příkladů.

Inovace nevznikají ze dne na den. Může trvat 20 až 25 let, než se investice do vědy dostanou na trh, přičemž mezi jednotlivými vědními obory nejsou velké rozdíly. **Tento typ dlouhodobých investic do strategických priorit však přináší ovoce:** umožňuje EU vybudovat širokou znalostní základnu a odolný program výzkumu a inovací, a tím podpořit hospodářskou konkurenceschopnost EU v oblasti současných i budoucích technologií a rychle reagovat v krizových situacích a podpořit socioekonomickou odolnost EU.

V této souvislosti je jednoznačně nákladově efektivní program Horizont Evropa, jeden z největších programů EU. Průběžné hodnocení⁴ odhaduje, že program má významný pozitivní dopad na hospodářství EU a v průběhu 25 let dosahuje multiplikačního účinku na HDP ve výši až 11. Pokud jde o poměr přínosů a nákladů, hodnocení zjistilo, že jedno euro nákladů spojených s programem přinese občanům EU v období do roku 2045 až šest eur. V prvních třech letech provádění programu Horizont Evropa bylo financováno více než 15 000 projektů s rozpočtem přes 43 miliard EUR. K financování jsou vybrány pouze ty nejlepší projekty: úspěšných bylo nejlepších 16 % všech žádostí. Téměř sedm z deseti vysoce kvalitních návrhů nezískalo financování z důvodu nedostatečného rozpočtu. Ve stejném období by program Horizont Evropa potřeboval k financování všech vysoce kvalitních návrhů dalších téměř 82 miliard EUR.

V nedávno uspořádané veřejné konzultaci týkající se minulosti, současnosti a budoucnosti rámcového programu zúčastněné strany zdůraznily význam programu Horizont Evropa pro výzkum a inovace v Evropě. Téměř polovina respondentů uvedla, že by se **jejich projekt v oblasti výzkumu a inovací bez financování z programu Horizont Evropa neuskutečnil**; s menším, méně mezinárodním týmem by bylo realizováno 38 % projektů a u 35 % projektů by se podstatně snížil rozsah. Většina členských států nemá v některých oblastech výzkumu svůj vlastní program výzkumu a inovací, a proto se spoléhá výhradně na rámcové programy EU. Je tomu tak například v případě výzkumu v oblasti civilní bezpečnosti.

Význam rámcového programu pro Evropu dokládá také řada různých příspěvků, které Evropská komise obdržela k průběžnému hodnocení. Tyto příspěvky zahrnují veřejnou konzultaci (1 600 odpovědí a 136 písemných stanovisek), nezávislé hodnotící studie, zpráva expertní skupiny Komise „Align, Act,

¹ Draghi, M. (2024), Budoucnost evropské konkurenceschopnosti, část A | Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu. https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

² Letta, E. (2024), Mnohem více než trh, <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

³ Evropská komise, Politické směry pro Komisi na období 2024–2029, 2024.

⁴ Číslo SWD SWD(2025) 110.

Accelerate“ (Sladit, jednat, urychlit) ⁵ a zprávy Evropského účetního dvora. Kromě toho poskytlo další informace usnesení Evropského parlamentu o posouzení provádění programu Horizont Evropa⁶, jakož i závěry Rady o hodnocení *ex post* uvedeného programu⁷. Hodnocení se opíralo také o stanoviska Výboru regionů a Evropského hospodářského a sociálního výboru. Všechny tyto podklady byly využity při hodnocení programu Horizont Evropa a budou určovat jeho další směřování ve zbývajících třech letech.

Toto sdělení shrnuje závěry průběžného hodnocení současného rámcového programu Horizont Evropa, zdůrazňuje jeho silné stránky, úspěchy a oblasti, které je třeba zlepšit, a zároveň se zabývá dlouhodobými účinky rámcového programu, jak požaduje článek 52 nařízení o programu Horizont Evropa.⁸ Zabývá se možnostmi zlepšení koordinace v rámci celé EU a přetrvávajícím úsilím o zjednodušení. Dále popisuje zaměření investic na výzkum a inovace v příštích třech letech a cíl Evropské komise vytvořit **jednodušší, cílenější a ještě účinnější program**.

2. Podpora EU v rámci celého procesu výzkumu a inovací

Rámcový program podporuje výzkumné pracovníky, podnikatele, vědecké organizace a podniky ve všech fázích procesu výzkumu a inovací. Tento oddíl popisuje pokrok dosažený při plnění cílů programu a některé příklady úspěchů.

2.1. Vědecké objevy a objevy v oblasti deep tech pro budoucí růst

Rámcové programy v průběhu let **přispěly k vědeckým objevům a pokroku** a posílily konkurenceschopnost EU. Rámcový program investuje do strategických odvětví a technologií, od zdravotní péče přes civilní bezpečnost až po energetiku, a zároveň podporuje průkopnické myšlenky, které řeší globální výzvy a potřeby naší společnosti.

Hlavním nástrojem pro vynikající průkopnický výzkum je Evropská rada pro výzkum (ERV), která pomáhá výzkumným pracovníkům zkoumat nápady a výsledky výzkumu ve všech oblastech vědy. Od svého založení v roce 2007 rada ERV financovala řadu projektů, které přispěly k řešení významných sociálních, environmentálních a ekonomických problémů. Více než **80 % projektů rady ERV vedlo k vědeckému průlomů nebo významnému pokroku ve svém oboru**. Zúčastněné strany se v drtivé většině shodují na tom, že program Horizont Evropa pomohl rozvíjet, prosazovat a podporovat **vědeckou excelenci** v celé EU. Příjemci programu Horizont Evropa dosud uvedli více než 10 000 recenzovaných a jiných publikací, **z nichž 79 % je veřejně dostupných online**.

Prostřednictvím Evropské rady pro inovace (ERI) podporuje EU technologické inovátory pomocí integrovaného souboru nástrojů. V rámci programu Horizont Evropa dosud rada ERI udělila granty v hodnotě téměř 2 miliard EUR, což je více než v jakékoli jiné části programu, a podpořila více než **700 startupů a malých a středních podniků**. Od roku 2020 její investiční složka, fond ERI, přilákala do společností podporovaných radou ERI více než 2,6 miliardy EUR dodatečných investic, přičemž pákový efekt představuje více než 3 EUR na každé euro vlastního kapitálu investovaného EU.^{9, 10}

⁵ Heitor, M. et al. (2024), Align, act, accelerate – Research, technology and innovation to boost European competitiveness (Sladit, jednat, urychlit – Výzkum, technologie a inovace pro posílení evropské konkurenceschopnosti), <https://data.europa.eu/doi/10.2777/9106236>.

⁶ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. března 2025 o posouzení provádění programu Horizont Evropa s ohledem na jeho průběžné hodnocení a doporučení pro 10. rámcový program pro výzkum (2024/2109(INI)).

⁷ Závěry Rady o hodnocení *ex post* programu Horizont 2020 a vyhlídkách do budoucnosti (schváleno dne 23. května 2024).

⁸ NAŘÍZENÍ (EU) 2021/695, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků a zrušují nařízení (EU) č. 1290/2013 a (EU) č. 1291/2013.

⁹ EISMEA (2025), Scaling Deep Tech in Europe (Rozšíření deep tech v Evropě) – Evropská rada pro inovace – Zpráva o dopadu z roku 2025. K dispozici na adrese: https://eic.ec.europa.eu/document/download/7b947b36-66cb-4471-a2d0-158d5ae6770f_en?filename=EIC-Impact-Report-2025.pdf

¹⁰ Pouze s ohledem na příjemce programu Horizont Evropa přibýlo do fondu ERI 1,5 miliardy EUR dodatečných investic, což představuje pákový faktor ve výši 3,2.

Kosmické aplikace

- V rámci projektu [BlackHoleCam](#) financovaného radou ERV, který je součástí globální spolupráce „Event Horizon Telescope“, se podařilo poprvé v historii pořídit snímek horizontu událostí kolem supermasivní černé díry. Tato černá díra se nachází v galaxii Messier 87 (M87), eliptické galaxii vzdálené 53 milionů světelných let od Země. Žádný teleskop sám o sobě nemá takový pozorovací výkon, aby dokázal zachytit supermasivní černé díry, o nichž se předpokládá, že se nacházejí v centru všech galaxií. Tento projekt umožnil měřit strukturu prostoru a času s nebývalou přesností.
- Projekt [E.T.PACK-F](#) financovaný z prostředků ERI vyvíjí v rámci programu Horizont Evropa zařízení připravené k letu pro sestup z oběžné dráhy a navazuje na předchozí projekt financovaný v rámci programu Horizont 2020.

Kromě toho se v rámci programu Horizont Evropa staly akce „Marie Curie-Skłodowska“ (MSCA) hlavním nástrojem na podporu profesní dráhy výzkumných pracovníků prostřednictvím doktorandského a postdoktorandského vzdělávání a mobility. Jen v rámci programu Horizont 2020 podpořily akce MSCA 65 000 výzkumných pracovníků a **program Horizont Evropa je na nejlepší cestě tento úspěch zopakovat. Do budoucna mají akce MSCA potenciál nadále přispívat ke konkurenceschopnosti EU** prostřednictvím nové pilotní iniciativy *Choose Europe*, která vychází z doporučení zprávy expertní skupiny Komise „Align, Act, Accelerate“ (Sladit, jednat, urychlit). Tato nová iniciativa v oblasti spolufinancování se zabývá nejistotou a atraktivitou profesní dráhy výzkumných pracovníků a nabízí příznivější a stabilnější vyhlídky profesní dráhy za účelem **udržení nejslibnějších mladých talentů v Evropě a poskytuje atraktivní perspektivu pro špičkové výzkumné pracovníky z jiných částí světa, kteří se chtějí přestěhovat do EU.** Prostřednictvím vybraných programů pro nábor talentů, které žadatelé předložili, budou moci výzkumní pracovníci získat hlubší a rozmanitější soubor přenositelných akademických dovedností a kompetencí souvisejících s výzkumem, což povede k větší samostatnosti v akademickém prostředí i mimo něj. Nabízením vynikajících pracovních podmínek a kariérních příležitostí pro výzkumné pracovníky si zúčastněné hostitelské instituce zvýší svou globální atraktivitu, viditelnost a zlepší si svou dobrou pověst.

To přispívá k dosažení cíle vybudovat *unii dovedností*, což je jedna z klíčových iniciativ mandátu této Komise. V této souvislosti Evropský inovační a technologický institut (EIT) a znalostní a inovační společenství institutu EIT řídí několik akademií dovedností EU v odvětvích, která jsou strategická pro konkurenceschopnost EU, zejména v odvětvích, na něž se vztahuje akt o průmyslu pro nulové čisté emise, tj. v oblasti baterií, surovin, solární energie, větrné energie a vodíku.

Cílem programu Horizont Evropa je přilákat, podporovat a udržet nejlepší výzkumné talenty v Evropě. To jde ruku v ruce s cílem podporovat rovnost žen a mužů. **Ženy zastávají vedoucí pozice v projektech programu Horizont Evropa** a více než 50 % odborníků v poradních a hodnotících panelech tvoří ženy. Podíl konsorcií vedených ženami se za necelé čtyři roky zvýšil z 24 % na 31 %, což naznačuje pozitivní trend do budoucna. Kromě toho se 95 156 výzkumných pracovníků účastní aktivit zaměřených na prohlubování dovedností, z nichž 44 % tvoří ženy.

Společné výzkumné středisko (JRC), které provádí přímé nejaderné činnosti v oblasti výzkumu a inovací v rámci programu Horizont Evropa, navíc podporuje politické priority Unie vysoce kvalitními nezávislými vědeckými poznatky a výzkumem. Přidaná hodnota střediska JRC se projevuje například v jeho interdisciplinární výzkumné kapacitě a schopnosti interpretovat výzkum pro tvůrce politik, protože jeho nezávislost, neutralita a síť pomáhají dosahovat řešení na úrovni EU a protože zastupuje zájmy EU na mezinárodních fórech¹¹.

¹¹ Heuer, R.-D. et al, Interim evaluation of the activities of the Joint Research Centre under Horizon Europe and Euratom 2021-2025 - Final report of the evaluation pane (Průběžné hodnocení činností Společného výzkumného střediska v rámci programu Horizont Evropa a Euratomu v období 2021–2025 – Závěrečná zpráva hodnotícího panelu), Úřad pro publikace Evropské unie, 2023.

2.2. Investice do konkurenceschopnosti a sdružování zdrojů prostřednictvím společného výzkumu a inovací

Spolupráce je jádrem rámcového programu. Do programu jsou zapojeny organizace z různých zemí, a to v širším měřítku a s větším rozsahem, než by bylo možné na národní nebo regionální úrovni v kterémkoli členském státě. Pro zúčastněné výzkumné pracovníky, vědecké organizace a společnosti nabízí program Horizont Evropa bezkonkurenční výhody spolupráce. Klíčovými aspekty přidané hodnoty rámcového programu jsou mezinárodní a meziodvětvová spolupráce a možnosti mobility, přístup k výzkumným infrastrukturám světové úrovně a důraz na excelenci a rozmanitost výzkumných témat. **Rozsah spolupráce, kterou rámcový program podporuje, je jedinečný v EU i v celém světě.**

Spolupráce je klíčovým faktorem excelence. Tím, že **rámcový program** vytváří celoevropskou soutěž o financování výzkumu, **vybírá nejslibnější projekty z co největšího počtu žadatelů.** Tím se minimalizuje riziko zdvojování výzkumného úsilí v rámci EU.

Jedním z nástrojů spolupráce jsou **evropská partnerství**. Sjednocují a sdružují investice do výzkumu a inovací napříč orgány EU, vnitrostátními a regionálními orgány a mezi průmyslem a akademickou obcí. Tato úzká spolupráce usnadňuje zavádění na trh. Propojením se strategickými programy pro výzkum a inovace podporují evropská partnerství koordinovaný přístup k prioritám EU.

Modernizace evropského průmyslu vyžaduje spolupráci v oblasti výzkumu a inovací. Názorným příkladem je automobilový průmysl. V nedávno přijatém akčním plánu pro automobilový průmysl¹² Komise oznámila, že svou činnost neprodleně zahájí Evropská aliance pro propojená a autonomní vozidla, která navazuje na přípravné práce provedené v rámci evropské iniciativy Vozidlo budoucnosti a evropská partnerství v oblasti automobilového průmyslu spadajících pod program Horizont Evropa. Bude také podporovat celý hodnotový řetězec EU v oblasti baterií nové generace v úzké spolupráci s partnerstvími v oblasti pokročilé výroby a pokročilých materiálů. Program Horizont Evropa uvolní na období 2025–2027 pro automobilový průmysl 1 miliardu EUR. V budoucnu by se partnerství uzpůsobená pro konkrétní činnosti mohla spojit do společného podniku specifického pro automobilový průmysl, který by sdružoval členské státy a průmysl a pokrýval celý inovační řetězec. Tím není dotčen balíček návrhu příštího VFR.

Budování partnerství v klíčových odvětvích pro hospodářskou konkurenceschopnost: vodík

V letech 2007 až 2023 vyčlenila EU v rámci 7. rámcového programu, programu Horizont 2020 a programu Horizont Evropa na výzkum a vývoj vodíku více než 2,9 miliardy EUR.

- S více než 67 „vodíkovými údolími“ v oblasti vývoje je Evropa lídrem v zavádění kapacit elektrolyzérů v celém hodnotovém řetězci. Až budou vodíková údolí uvedena do provozu, budou mít společný potenciál vyrábět přibližně 5 milionů tun čistého vodíku, což představuje 40 % veškeré celosvětové instalované kapacity.
- Společný podnik pro čistý vodík se zasloužil o rozvoj technologie elektrolyzérů a zvýšení jejich kapacity ze 100 kW v roce 2011 na 10 MW v roce 2017 a 30 MW v roce 2023.
- Projekty financované EU, jako jsou [JIVE](#) a [JIVE2](#), již umožnily **provoz elektrobusů s palivovými články ve 22 evropských městech.** Díky tomu si EU udržela vedoucí postavení v oblasti autobusů s vodíkovými palivovými články a infrastruktury pro jejich doplňování.

Přestože rámcový program dosáhl významných výsledků, hodnocení zdůrazňuje, že řízení činností v rámci spolupráce je složité. V rámci pilíře II v současné době existuje 60 evropských partnerství, šest klastrů a pět misí EU. Hlavní pracovní program programu Horizont Evropa zahrnuje 1 060 témat a akcí

¹² SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Průmyslový akční plán pro evropský automobilový průmysl, COM(2025) 95 final.

popsaných na více než 3 000 stranách. Prioritou pro nadcházející roky je snížit tuto složitost a zvýšit kvalitu spolupráce, jak je popsáno níže v příslušném oddíle týkajícím se zjednodušení.

Aby Komise plně využila potenciál spolupráce podle rámcového programu, zveřejní **průřezové výzvy k podávání návrhů**. Ty budou klíčovým opatřením na podporu **prioritních oblastí politiky** stanovených v politických směrech. Výzvy k podávání návrhů budou mít zásadní význam pro podporu **Dohody o čistém průmyslu** a dalších priorit, u nichž je nezbytné dosáhnout kritického množství.

Program Horizont Evropa mobilizuje investice do výzkumu a inovací z veřejného i soukromého sektoru. Do dnešního dne, v polovině období provádění programu Horizont Evropa, **již účastníci zmobilizovali více než 10 miliard EUR na společné investice**. To je značný nárůst ve srovnání se stejnou fází programu Horizont 2020, kdy účastníci společně investovali něco přes 5 miliard EUR. Celkově jsou ekonomické dopady programu značné díky jeho schopnosti agregovat investice do výzkumu a inovací na mnohem širší úrovni, než na jaké by mohl jakýkoli národní nebo regionální program.

Rámcový program významně podporuje finanční výkonnost podniků

Podniky, které získaly finanční prostředky z programu Horizont 2020, zaznamenaly v průměru 30% nárůst celkových aktiv a příjmů během tří let po poskytnutí grantu a 20% nárůst zaměstnanosti ve srovnání s podobnými podniky, které finanční prostředky EU na výzkum a inovace nezískaly. Podniky, které se účastnily rámcového programu, také vykazovaly vyšší sklon k investicím do nehmotného majetku než žadatelé, kteří finanční prostředky neobdrželi.

Opatření v oblasti zhodnocování

Aby bylo možné skutečně využít přínosů investic do výzkumu a inovací a zajistit, aby se znalosti získané výzkumem promítly do inovací, **je nezbytně nutné zlepšit zhodnocování znalostí**. Na trh se dostane jen asi třetina patentovaných vynálezů registrovaných evropskými univerzitami nebo výzkumnými institucemi. Z hodnocení vyplývá, že stále existuje prostor pro zlepšení procesu šíření a využívání výstupů programu Horizont Evropa. Překlenovací nástroje, jako jsou granty na ověřování koncepcí, pomohly přenést nápady financované radou ERV z laboratoří a akademické obce do podnikatelské sféry. Z těchto grantů dosud vzešla téměř polovina úspěšných projektů ERI Transition.

V rámci „hlavního“ pracovního programu na období 2026–2027 budou provedena opatření, která posílí zhodnocování a tržní uplatnění výsledků programu Horizont Evropa a promítnou výsledky výzkumu do **konkrétních společenských a hospodářských výsledků**. To je nezbytné k tomu, aby byl potenciál programu, zejména v rámci pilíře II, plně využit. V případě potřeby by to mohlo mít podobu určitého procentního podílu každé výzkumné akce, který bude vyhrazen pro opatření v oblasti přenosu technologií, a podpory **kontaktů mezi podnikateli a akademickou obcí s cílem vytvořit nově založené společnosti**.

Mezinárodní spolupráce

Vedle ekonomických dopadů je rámcový program nástrojem pro navazování mezinárodních vztahů a podporuje vědeckou diplomacii a spolupráci po celém světě. Program Horizont Evropa obdržel žádosti z celkem 194 zemí a **k dnešnímu dni přinesl novou vlnu devatenácti přidružených zemí**. Zemím přistupujícím k EU – všem zemím, které jsou do programu zapojeny – nabízí program Horizont Evropa jedinečnou příležitost k posílení jejich ekosystémů výzkumu a inovací a k dlouhodobému budování kapacit v oblasti výzkumu a inovací.

Program přitahuje také země mimo EU se silnými ekosystémy výzkumu a inovací. Program Horizont Evropa je spolu s programem Copernicus jedním ze dvou prvních programů EU, v jejichž souvislosti Spojené království usilovalo po brexitu o status přidružené země. Švýcarsko se v roce 2025 stane přidruženou zemí programu Horizont Evropa. Kanada, Korejská republika a další země se silnými systémy výzkumu a inovací rovněž uzavřely dohody o přidružení, které evropským výzkumným pracovníkům umožňují rozšířit si síť spolupráce mimo EU. Souhrnný provozní příspěvek přidružených

zemí na období 2021–2024 činí více než 4 miliardy EUR, což vede k podstatnému zvýšení financování činností v oblasti výzkumu a inovací v rámci programu Horizont Evropa. Důležité je, že přidružení k programu Horizont Evropa může být založeno na kritériu omezené nebo podmíněné účasti, pokud se vyskytnou obavy o hospodářskou bezpečnost a bezpečnost výzkumu.

V tomto ohledu jsou výzkum a inovace zranitelné vůči zahraničnímu vměšování, bezpečnostním rizikům a hybridním hrozbám. Proto v souladu s doporučením Rady o posílení bezpečnosti výzkumu¹³ a Strategií unie připravenosti¹⁴ Komise zřídí Evropské odborné centrum pro bezpečnost výzkumu, které bude shromažďovat důkazy a poskytovat podporu členským státům a subjektům v oblasti výzkumu a inovací.

2.3. Řešení globálních problémů

Některé výzvy, kterým Evropa čelí, jsou tak rozsáhlé a složité, že jejich řešení lze nalézt pouze prostřednictvím rozsáhlých investic do výzkumu a inovací. Silná strategická vize rámcového programu umožňuje zaměřit úsilí na nejdůležitější výzvy.

Klima a životní prostředí

Jedním z nejzřetelnějších příkladů vedoucí úlohy EU při řešení globálních výzev jsou investice do výzkumu a inovací zaměřené na boj proti změně klimatu, úbytku biologické rozmanitosti a rostoucí míře znečištění a na oběhové hospodářství. Mezivládní panel pro změnu klimatu označil předchozí dva rámcové programy EU – 7. rámcový program a program Horizont 2020 – za druhý nejčastěji uznávaný zdroj financování výzkumu (po americké Národní vědecké nadaci), na který se odkazuje ve zprávách šestého hodnotícího cyklu, s více než 4 500 citovanými publikacemi. Program Horizont Evropa je na cestě k dosažení podobných výsledků. Rámcové programy podobně podpořily Mezivládní vědecko-politickou platformu pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES) a Mezinárodní panel pro zdroje (IRP).

Kromě toho je EU světovým lídrem v případě ekologických infrastruktur v oblasti změny klimatu, energetiky a životního prostředí. Pro udržení tohoto vedoucího postavení a pro zajištění toho, aby se nové čisté technologie a řešení dostaly na trhy, je klíčová trvalá podpora výzkumu a inovací. Úloha EU nabývá na významu v době, kdy ostatní světové mocnosti své závazky a výzkum v oblasti životního prostředí omezují.

Podpora Zelené dohody pro Evropu a Dohody o čistém průmyslu

- Projekt **CONSTRAN** se zaměřil na snížení nejistoty klimatických projekcí prostřednictvím lepšího pochopení toho, jak přírodní a lidské faktory ovlivňují regionální změny klimatu v průběhu desetiletí. Tyto poznatky vedly k lepším krátkodobým klimatickým projekcím, které byly podkladem pro politická rozhodnutí.
- Projekt **CISUTAC** zvyšuje oběhovitost a udržitelnost v textilním a oděvním průmyslu. Dosahuje toho tak, že prokazuje proveditelnost a hodnotu oprav a demontáže, jakož i třídění pro opětovné použití a recyklaci a vytvářením oběhových oděvů prostřednictvím recyklace „vláken na nová vlákna“ a návrhu pro oběhové hospodářství (polyester a bavlna).
- Projekt **REVaMP** vytvořil technologie modernizace, které umožňují starším průmyslovým zařízením – například v kovoprůmyslu, cementářství a keramickém průmyslu – efektivnější provoz s využitím nových, oběhových materiálů. Modernizací stávající infrastruktury projekt prokázal, že průmyslová odvětví mohou snížit spotřebu energie, snížit emise a modernizovat výrobu, aniž by bylo nutné stavět zcela nové zařízení. Tento přístup podporuje udržitelnější a nákladově efektivnější přechod na ekologičtější výrobu.

¹³ Doporučení Rady o posílení bezpečnosti výzkumu: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202403510.

¹⁴ JOIN(2025) 130 final.

Zdraví

Dlouhodobé investice do výzkumu a inovací v rámci po sobě jdoucích rámcových programů vedly k průlomovým inovacím, které nyní přinášejí hmatatelné dopady.

Léčba smrtelných onemocnění způsobených bakteriemi a viry

- Názorným příkladem je nová kombinace léků proti infekcím způsobeným multirezistentními gramnegativními bakteriemi, které v EU způsobují 25 000 úmrtí ročně. Tento přípravek, který je k dispozici od roku 2025, byl financován ze 7. rámcového programu prostřednictvím projektu [COMBACTE-CARE](#) v roce 2015 a je jedním z mála nových antibiotik, která jsou účinná proti těmto obtížně léčitelným infekcím a která se za posledních třicet let dostala na trh.
- Jedním z klíčových úspěchů je společný podnik [EDCTP3](#) v oblasti globálního zdraví, který přispívá k reakci na šíření mpox tím, že financuje výzkum viru a potenciální léčby.

Díky tomu, že rámcový program stanoví silnou dlouhodobou vizi, je připraven reagovat na náhlé krize. **Program Horizont Evropa a jeho předchůdce, program Horizont 2020, financovaly výzkum zaměřený na porozumění pandemii COVID-19, zamezení jejímu šíření a léčbu infekcí.** EU se rychle stala třetím nejčastěji uznávaným zdrojem financování výzkumu pandemie COVID-19 na světě, hned po Ministerstvu zdravotnictví a lidských služeb USA a Národní nadací pro přírodní vědy Číny. Výzkum financovaný z rámcového programu pomohl lépe pochopit souvislost mezi různými druhy znečištění a zdravím a najít inovativní řešení pro prevenci a boj proti znečištění.

Civilní ochrana

V době rostoucího výskytu extrémních klimatických jevů a hybridních hrozeb jsou investice EU do výzkumu v oblasti civilní bezpečnosti klíčové pro to, aby byla EU připravena na krize. Například v zájmu boje proti náhodným poškozením energetických a telekomunikačních kabelů i úmyslným nepřátelským činům páchaným na těchto kabelech mohou orgány využívat inovativní technologie vyvinuté v rámci projektů programu Horizont, včetně technologií pro podvodní snímání, automatickou detekci neobvyklého chování plavidel a informovanost v reálném čase. Zejména v této oblasti je nanejvýš důležité zajistit, aby byla vždy zachována hospodářská bezpečnost a bezpečnost výzkumu.

Ochrana podmořské infrastruktury

- Projekt [PROMENADE](#) bude vyvíjet nové technologie, které poskytnou vnitrostátním orgánům pro správu hranic soubor nástrojů pro automatickou detekci, sledování a analýzu chování plavidel. Tyto technologie budou založeny na umělé inteligenci a strojovém učení aplikovaném na systémy hlášení námořního dohledu, databáze a další zdroje informací.
- Projekty [SMAUG](#) a [UNDERSEC](#) zlepši bezpečnost přístavů a jejich vstupních tras využitím umělé inteligence a integrovaného systému, který může poskytovat údaje o detekci a analýze hrozeb mezi bezpečnostní infrastrukturou přístavů, pokročilou detekcí pod vodou a systémy plavidel pro dohled.

Digitální technologie a umělá inteligence

Umělá inteligence (AI) je další oblastí, na kterou se EU ve výzkumu a inovacích zaměřuje, protože je klíčovým faktorem konkurenceschopnosti a jednou z oblastí s obrovským nevyužitým inovačním potenciálem. Program Horizont Evropa dosud přidělil na umělou inteligenci 6,4 miliardy EUR.

Rozšiřování hranic digitalizace

- Projekt [AI4LIFE](#) vytváří uživatelsky přívětivé platformy, které zpřístupňují nástroje umělé inteligence a datové soubory i těm, kteří nemají žádné zkušenosti s výpočetní technikou. Tyto platformy usnadní analýzu biologických snímků, jako jsou mikroskopické snímky vzorků tkání. Projekt se u souborů obrazových dat a modelů připravených pro umělou inteligenci zaměřuje zejména na zásady FAIR (dohledatelnost, přístupnost, interoperabilita a opakovaná použitelnost).
- Projekt [DataPorts](#) spojil odborné znalosti patnácti partnerů z celé Evropy a vytvořil datovou platformu Cognitive Ports. Tento jednotný propojený systém umožňuje bezpečnou a bezproblémovou výměnu dat napříč evropskými námořními přístavy. S využitím modelování pomocí umělé inteligence dokázala platforma také předpovídat časy příplutí, odplutí a kotvení plavidel, optimalizovat logistiku a sledovat kontejnery v přístavech.

Umělá inteligence zásadně změní způsob provádění výzkumu. Evropská komise do roku 2025 navrhne **strategii pro umělou inteligenci ve vědě**, která vědecké komunitě umožní zavádění umělé inteligence do výzkumu. Evropská komise rovněž zahájila [iniciativu InvestAI](#), jejímž cílem je mobilizovat 200 miliard EUR na investice do umělé inteligence, včetně nového evropského fondu ve výši 20 miliard EUR pro gigatovárny zabývající se umělou inteligencí. Počáteční finanční prostředky Komise pro iniciativu InvestAI budou pocházet ze stávajících programů financování EU, které mají složku digitální technologie, jako je program Digitální Evropa, Horizont Evropa a InvestEU.

Společný podnik pro evropskou vysoce výkonnou výpočetní techniku (společný podnik EuroHPC) rovněž dokládá sílu spolupráce v rámci programu Horizont Evropa tím, že spojuje činnost Evropské komise s členskými státy, přidruženými zeměmi a soukromým sektorem. Společný podnik EuroHPC, který získal podporu také z Nástroje pro propojení Evropy a programu Digitální Evropa, pomohl EU získat **významné postavení světové velmoci v oblasti superpočítačů**. V rámci společného podniku EuroHPC přijala EU koordinovanou strategii a sdružila zdroje na vývoj nejmodernějších superpočítačů exascale. Jedná se o další krok směrem k technologické suverenitě.

Mise EU

Mise EU jsou v programu Horizont Evropa novinkou. Podporují přechod Evropy k zelenějšímu, zdravějšímu, inkluzivnějšímu a odolnějšímu kontinentu, včetně opatření k řešení cílů udržitelného rozvoje OSN a dalších významných sociálních výzev.

V hodnocení bylo zjištěno, že veřejnost projekty misí EU pozitivně podporuje, ale také že systém řízení je příliš těžkopádný a složitý, evropská partnerství nejsou dostatečně provázaná a monitorovací systém je neúplný. Pro hodnocení nebyly k dispozici systematické zprávy o finančních prostředcích získaných v rámci misí EU a byla zaznamenána omezená míra odlišnosti ve srovnání s ostatními částmi „hlavního“ pracovního programu.

Komise bere na vědomí nové přístupy navržené v usnesení Evropského parlamentu a ve zprávě „Align, Act, Accelerate“ (Sladit, jednat, urychlit), které vyzývají k pečlivějšímu přezkoumání misí EU. V této zprávě se zejména navrhuje, aby mise EU měly odpovídající úroveň politické odpovědnosti a aby součástí rámcového programu byla pouze jejich složka VaVaI. V posledních třech letech programu Horizont Evropa budou do pracovních programů zahrnuty další akce týkající se misí EU.

2.4. Odstranění rozdílů v oblasti inovací

S cílem překonat dlouhodobé nedostatky EU při uvádění vynikajícího výzkumu na trh zřídil program Horizont Evropa Evropskou radu pro inovace (ERI). Rada ERI podporuje převratné inovace až po ověřování koncepcí, přenos technologií a financování a rozšiřování startupů a malých a středních podniků.

Aby se vysoce rizikový výzkum a inovace neztratily ve „vzduchoprázdnu“ mezi inovací a komerčním využitím, program Horizont Evropa aktivně podporuje zavádění na trh. Za krátkou dobu od svého

vzniku se fond ERI stal jedním z největších investorů rizikového kapitálu v EU do startupů a malých a středních podniků v oblasti deep tech. To by mohlo do roku 2027 zvýšit investice až o 20 miliard EUR. Dalším krokem je rozšířit tento úspěch na podporu scaleupů s cílem pomoci podnikům růst na trhu EU a stát se světovými šampiony.

V rámci programu Horizont Evropa může rada ERI díky výzvám ERI Transition pokrýt celé spektrum technologické připravenosti, od výzkumu až po komercializaci. Vedle toho poskytuje ERI Accelerator podnikům granty, vlastní kapitál nebo smíšené financování (kombinace obou). V tomto ohledu je rada ERI v rámcovém programu i v širším programovém prostředí EU jedinečná.

V období 2018–2024 podpořila rada ERI společně s ERI Pilot více než 70 společností, které získaly status „kentaur“ (podniky s hodnotou nad 100 milionů EUR). Hodnota šesti z nich přesahuje 500 milionů EUR. Některé z hlavních projektů, které získaly financování od rady ERI, se týkají klíčových oblastí, jako jsou umělá inteligence, kvantové technologie a polovodiče, pokročilé materiály, biotechnologie a biovýroba, výroba a ukládání energie.

- V rámci projektu [SER](#) byl vyvinut nástroj k provádění endovaskulárních operací na dálku a bez rentgenového záření.
- Projekt [CatQubit](#) vyvíjí nový typ samoopravného kvantového hardwaru. Podnik, který za projektem stojí, nedávno získal 100 milionů EUR v kole investic série B.

Stále větší důraz se klade na zefektivnění způsobu dosahování výsledků v rámci pilíře II s podporou inovací, která je k dispozici v rámci pilíře III programu Horizont Evropa, zejména v rámci výzev ERI Transition. Hodnocení ukázalo, že existuje potenciál k ještě většímu zefektivnění podpory v rámci zbývajících pracovních programů programu Horizont Evropa.

Mezitím se od začátku programu Horizont Evropa výrazně zvýšila poptávka po financování v rámci hlavních výzev k podávání návrhů ERI (Pathfinder a Accelerator). To vedlo k poklesu úspěšnosti, která v roce 2024 činila přibližně 5 %. Proto je třeba financovat více vynikajících projektů předložených jako návrhy, a to i prostřednictvím využívání programu pečť excelence členskými státy.

Znalostní a inovační společenství institutu EIT rovněž přispívají k růstu založenému na inovacích prostřednictvím vývoje inovativních produktů a služeb, zakládání a podpory nových podniků a vzdělávání nové generace podnikatelů.

Financování rizikového kapitálu pro startupy

Ačkoli rada ERI velmi účinně přilákala další investice do podniků vybraných v rámci programu Accelerator, v Evropě stále existuje velký nedostatek financování rizikového kapitálu pro technologické startupy. V roce 2024 byla založena síť důvěryhodných investorů rady ERI a dnes zahrnuje 100 evropských investičních fondů, které se zavázaly k dalšímu společnému investování s fondem ERI do evropských podniků. Rada ERI rovněž zveřejnila novou výzvu v rámci platformy STEP, v jejímž rámci poskytne **až 30 milionů EUR na investice pro scaleupy v oblastech kritických technologií**. Cílem je v rámci kol investic mobilizovat investice v hodnotě až 150 milionů EUR. Jedná se pouze o první krok k překlenutí tržní mezery ve financování scaleupů v Evropě, kde může program Horizont Evropa hrát klíčovou roli.

Další opatření budou předložena v rámci Strategie pro startupy a scaleupy, evropského inovačního aktu a zbývajících pracovních programů rady ERI. Ty doplní pozitivní dopad Programu InvestEU na rozvoj dobře fungujícího ekosystému rizikového kapitálu v Evropě tím, že poskytne nepřímou podporu soukromým fondům rizikového kapitálu.

3. Vytvoření unie pro výzkum a inovace

V souladu s cíli EVP hraje rámcový program roli při odstraňování investiční mezery mezi členskými státy a při zajišťování toho, aby všechny členské státy EU měly silné systémy výzkumu a inovací.

Program Horizont Evropa se snaží dosáhnout tohoto cíle tím, že se zaměřuje na členské státy rozšiřování účasti.

Od programu Horizont 2020 se zlepšila úspěšnost členských států rozšiřování účasti a jejich podíl na celkovém financování programu se zvýšil z 9 % na 14 %. **Pět členských států rozšiřování účasti má nyní podobnou míru úspěšnosti jako průměr EU (20 %).** Podíl projektů spolupráce zahrnujících členské státy rozšiřování účasti se od programu Horizont 2020 zvýšil ze 47 % na 58 % v této fázi programu.

Budování center excelence a podpora dlouhodobé spolupráce

Projekt [FunGlass](#) vyvíjí nové materiály na bázi skla a keramiky, jakož i další pokročilé technologie, které mají zásadní význam pro ekologickou transformaci. Díky spojení vynikajících akcí výzkumných institucí získal projekt v rámci programu Horizont 2020 investici ve výši 10 milionů EUR do prostor a nejmodernější výzkumné infrastruktury ve slovenském Trenčíně, kde vzniklo Centrum pro funkční a povrchově funkcionalizované sklo.

S partnery z Německa, Itálie a Španělska se centrum zaměřuje na špičkový výzkum skla se speciálními funkčními vlastnostmi. Investice pomohly zlepšit vědecké výsledky, každoročně je vydáno více než 50 publikací a bylo vytvořeno nové soutěžní financování třiceti národních a devíti nadnárodních výzkumných projektů a několika patentových přihlášek.

Rámcový program může rovněž hrát klíčovou roli při sladění výzkumných a inovačních politik na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni tím, že **ukáže jasný směr strategických investic**. Z tohoto důvodu budou nové pracovní programy jasněji zaměřeny na klíčové politické priority. To znamená, že pracovní programy budou obsahovat **méně témat, ale témata budou strategičtější**, aby bylo dosaženo kritického množství v nejstrategičtějších oblastech tím, že se zdroje zaměří na podstatně méně témat. Témata budou také popsána méně normativním způsobem a více témat bude „otevřených“, čímž se podpoří co nejširší škála kreativních návrhů.

Soudržnost mezi investicemi EU a vnitrostátními investicemi

Nicméně možnosti samotného rámcového programu jsou omezené. **Program Horizont Evropa představuje přibližně desetinu veřejných prostředků na výzkum a inovace v EU.** Zbývající část veřejných prostředků na výzkum a inovace pochází z členských států. Výsledkem je roztržité a nedostatečně cílené prostředí pro investice do výzkumu a inovací, jež brání EU zaměřit se na strategické priority.

Aby byly podpořeny inovace v EU a aby bylo dosaženo 3% cíle pro výdaje na výzkum a vývoj, je zásadní zlepšit koordinaci veřejných výdajů na výzkum a vývoj ve všech členských státech.

4. Zjednodušení

Přestože již bylo učiněno mnoho pro zjednodušení rámcového programu, Evropská komise je odhodlána v tomto úsilí ještě pokročit. Neprodleně budou zahájeny rozsáhlé činnosti v oblasti zjednodušování, které prokazatelným způsobemlepší zkušenosti žadatelů a příjemců.

V hodnotícím průzkumu žadatelé a příjemci uvedli, že čas a úsilí věnované přípravě návrhu nebyly vždy úměrné výši financování, počtu partnerů nebo složitosti projektu.

Zpráva expertní skupiny „Align, Act, Accelerate“ (Sladit, jednat, urychlit) se rovněž zabývala nadměrně dlouhou „dobou do udělení grantu“, tj. dobou mezi konečnou lhůtou výzvy k podávání návrhů a podpisem grantu Evropskou komisí. Z nedávných údajů programu Horizont Evropa však vyplývá, že doba do udělení grantu odpovídá jeho cílové hodnotě 245 dní. Tento aspekt se oproti předchozímu finančnímu období výrazně zlepšil: v programu Horizont 2020 bylo podepsáno včas 90 % grantů, zatímco v 7. rámcovém programu jich bylo 41 %.

Evropská komise je však i nadále odhodlána usnadňovat příjemcům rychlejší poskytování podpory. V této souvislosti přijme další opatření, aby se tento proces ještě více zjednodušil a zrychlil. Posoudí proces vedoucí k podpisu grantu, aby zjistila, zda jej lze zjednodušit, například **zkrácením formulářů návrhů a ještě větším zkrácením celkové doby do udělení grantu**. „Hlavní“ pracovní program na rok 2025 bude obsahovat **29 dvoufázových výzev k podávání návrhů**. Ty umožní žadatelům nejprve předložit kratší souhrnný návrh a teprve v případě úspěchu v počáteční fázi předložit úplný návrh. Přibližně dvacet těchto dvoufázových výzev bude hodnoceno tzv. naslepo, aby se shromáždily další důkazy pro řádné posouzení metodiky **tzv. hodnocení naslepo**. Kromě toho zreviduje několik **nefinančních povinností** (například přístup k zásadě „významně nepoškozovat“ a kontrolu spolehlivosti nástrojů umělé inteligence), čímž vytvoří **kratší formulář návrhu**.

V rámci tohoto průběžného hodnocení bylo také důkladně posouzeno jednorázové financování. Ze zjištění vyplynulo, že tento typ podpory snižuje zátěž příjemců spojenou s podáváním zpráv (šetří jim administrativní náklady). Jednorázové granty pomáhají vyhnout se finančním chybám a zároveň chrání finanční zájmy EU a pomáhají přesunout pozornost ve fázi provádění od finančních kontrol k obsahu projektu. Jednorázové financování je atraktivní zejména pro malé a střední podniky a nové účastníky, kteří mají méně zkušeností s programem a méně prostředků na to, aby se zorientovali ve složitosti finančního výkaznictví.

V této fázi průběžného hodnocení programu **se odhaduje, že jednorázové financování přineslo příjemcům za dobu trvání projektu úspory ve výši 49,8 až 63,4 milionu EUR.** V „hlavním“ pracovním programu na rok 2025 budou jednorázové granty tvořit více než 35 % rozpočtu. Do roku 2027 je záměrem **financovat prostřednictvím jednorázových částek alespoň 50 % rozpočtu** v závislosti na vhodnosti financovaných projektů. Evropská komise se zavázala k průběžnému sledování a hodnocení využívání jednorázových částek, aby byla zachována kvalita a integrita.

5. Závěr

Rámcový program EU vytvořil silný soubor projektů, které díky spolupráci a vědecké excelenci dokázaly přinést řešení některých nejnaléhavějších globálních výzev a přinést převratné inovace s velkým dopadem. Výzkum a inovace jsou jádrem úsilí EU o konkurenceschopnost.

V nadcházejících měsících bude Evropská komise pracovat na tom, aby **bylo financování výzkumu a inovací jednodušší, cílenější a ještě účinnější.** Díky opatřením, která budou neprodleně zahrnuta do nadcházejících pracovních programů, bude proces podávání žádostí a provádění projektů vstřícnější k uživatelům.

Ještě větší podporu výzkumným pracovníkům a podnikatelům s cílem přilákat, rozvíjet a udržet talenty v EU poskytnou cílené investice. Bude posílena spolupráce, aby se podpořily vazby mezi různými zúčastněnými stranami, včetně podniků, a aby se zvýšilo zhodnocování znalostí.

V rámci práce na připravované Strategii EU pro startupy a scaleupy Komise prozkoumá **možnosti rozšíření pilíře III programu Horizont Evropa** vzhledem k jeho potenciálu pomoci odstranit rozdíl v oblasti inovací, včetně rozšiřování inovativních podniků, a to optimalizací zdrojů dostupných v rámci programu.

Komise bude i nadále vytvářet podmínky, které výzkumným pracovníkům a inovátorům umožní prosperovat. **Za tímto účelem bude pracovat na rozšíření rady ERV a rady ERI.** V této souvislosti Komise v souladu s Bílou knihou o budoucnosti evropské obrany 2030 rovněž zajistí, aby rada ERI investovala do technologií dvojího užití.

Evropská komise bude odstraňovat překážky bránící zakládání a rozšiřování inovativních podniků, které vyžadují regulační opatření, a to zavedením změn prostřednictvím evropského inovačního aktu.